

Алеко КОНСТАНТИНОВ

Бай Ганьо До Чикаго и назад

за ученици и кандидат-студенти

СН®
СОФТПРЕС

СЪДЪРЖАНИЕ

БАЙ ГАНЬО.....	5
Бай Ганьо тръгна по Европа	7
Начало	7
I. Бай Ганьо пътува	8
II. Бай Ганьо в операта	13
III. Бай Ганьо в банята	16
IV. Бай Ганьо в Дрезден	22
V. Бай Ганьо на изложението в Прага	29
VI. Бай Ганьо у Иречека.....	47
VII. Бай Ганьо на гости	57
VIII. Бай Ганьо в Швейцария	78
IX. Бай Ганьо в Русия.....	85
Бай Ганьо се върна от Европа.....	98
Бай Ганьо прави избори	116
Бай Ганьо журналист	141
Бай Ганьо в двореца.....	155
Бай Ганьо в депутацията.....	158
Бай Ганьо и опозиция – ама де-де	162
Дружество „Въздържание“. Разказче	166
Писмо от бай Ганя до Константина Величкова.....	172
Из кореспонденцията на бай Ганьо Балкански	176
ДО ЧИКАГО И НАЗАД.....	185

БАЙ ГАНЬО ТРЪГНА ПО ЕВРОПА

Няколко приятели решават да разкажат по нещо за бай Ганьо. Започва Стати:

НАЧАЛО

Помогнаха на бай Ганя да смъкне от плещите си агарянския ямурлук, наметна си той една белгийска мантия – и всички рекоха, че бай Ганьо е вече цял европеец.

– Хайде всеки от нас да разкаже нещо за бай Ганя. – Хайде – извикаха всички. – Аз ще разкажа. – Чакайте, аз зная повече... – Не, аз, ти нищо не знаеш.

Дигна се глъчка. Най-сетне се съгласихме да почне Стати. И той почна.

I. БАЙ ГАНЬО ПЪТУВА

Двамата са в ресторанта на гарата, когато бай Ганьо вижда, че влакът тръгва, и хуква да го гони, защото килимчето му е вътре. Стати му казва, че е забравил да си плати бирата, но той не се впечатлява. Качват се във вагона и бай Ганьо си вади от дисагите сух хляб и кашкавал да яде. Във Виена отсядат в хотел, но бай Ганьо отказва да си даде розовото масло на касата. Вместо да се разходи из Виена, Ганьо си пришива още един скрит джоб.

Тренът ни влезе под огромния свод на пещенската гара. Ний с бай Ганя влязохме в бюфета. Като знаех, че тук ще се бавим цял час, аз преспокойно се разположих при една маса и си поръчах закуска и пиво. Наоколо ми свят – гъмжило! Па и хубав свят. Маджарите, знайте, не са ми твърде по сърце, ама, виж, маджарките – против тях нямам нищо. Залисан в шума, не забележих кога бай Ганьо изфирясал от ресторана заедно с дисагите си. Де бай Ганя? Чашата му празна. Огледах се наоколо, подирях с очи из целия ресторант – няма го. Излязох вън – на перона, – бре тук бай Ганьо, там бай Ганьо – няма! Чудна работа! Помислих, че е отишъл във вагона да прегледа да не е отпънал някой килимчето му.

Върнах се пак в ресторана. Има още половин час и повече до тръгването на трена. Пия си пиво и зяпам. Портнерът след всеки пет минути удря звънеца и равнодушно, с един ленив глас съобщава направлението на треновете:

„Хѐ-гѐш-фѐ-кѐ-тѐ-хе-ги, Киш-кѐ-рѐш, Се-ге-дин, Уй-ве дек.“ Няколко англичани пътници го зяпнали в устата, а той, види се, навикнал на вниманието, което обръща със своеобразния си език, засмива се до уши и с още по висок и дрезгав глас продължава: „Уй-ве-дек, Киш-кѐ-рѐш, Хѐ-гѐш-фѐ-кѐ-тѐ-хе-ги“ – с натъртено ударение на всеки слог.

Останаха още десетина минути до тръгването на трена. Аз се разплатих, заплатих и бай Ганьовото пиво и излязох на перона с намерение да го потърся. В това време под свода на гарата влизаше медлено един трен и, представете си, в един от вагоните на този трен, увиснал до половина на прозореца, лъсна бай Ганьо. Той ме забележи, почна да ми маха с калпака и отдалеч говореше нещо, което не можах да дочуя по причина на шипенето на локомотива. Аз разбрах каква е работата. Като се спря тренът, той скочи на земята, притече се при мене и ми разказа с голям примес от енергични псувни, които, с позволението ви, няма да повтарям, следующето:

– Остави се, брате, изпотрепах се от бяг.

– Какъв бяг, бай Ганьо?

– А бе какъв бяг! Ти нали беше се зазяпал там в гостилницата.

– Е? – отвръщам аз.

– Е? В туй време, разбираш ли, она до вратата задрънка ка звънеца, па чух, че свирна машината, излизам – не можех да ти се обадя, – гледам, нашият трен потегли. Бре! Килимчето ми! Та като фукнах подир него, па бяг, па тичане – остави се! Хеле по едно време, гледам, поспря се, и аз – хоп! – та вътре. Един ми поизвика нещо сепнато – хеке-меке – аз, знаеш, не си поплювам, пооблещих му се насреща, показах му килимчето, нейсе, разбран човек излезе. Позасмя се даже. Кой да знае, че ще се връщаме пак назад. Унгарска работа!

Аз, грешен човек, от душа се смях на бай Ганьовото приключение. Бедният! Тренът маневрирал да влезе в друга линия, а бай Ганьо тичал, горкият, цели три километра да го гони – зер килимчето му вътре!...

– Ами ти от бързана забравил си да заплатиш бирата си, бай Ганьо. Аз я платих.

– Имал си бол пари – платил си я. Я качвай се, качвай се по-скоро да не припкаме пак подир машината – каза наставнически бай Ганьо.

Влязохме във вагона. Бай Ганьо приклепна над дисагите си гърбом към мене, извади половин пита кашкавал, отрязва си едно деликатно късче, отрязва и един огромен резен хляб и почна да мляска с един чудесен апетит, като издуваше със зальците си ту единия, ту другия образ и час по час опъваше шията си, за да може да преглътне сухия хлебец. Нахрани се бай Ганьо, пооригна се веднъж-дваж, изтърси трохите в шепата си, глътна и тях, измъбра под носа си: „Ех, да има сега някой да ме почерпи едно винце“, седна насреща ми, засмя се добродушно и след като ме гледа умилно цяла минута, рече:

– Твоя милост, ходил ли си, обикалял ли си тъй повечко свят?

– Ходил съм, бай Ганьо, доста.

– Ии, ами аз що свят съм изръшнал! Ц... ц... ц... Ти остави Едрене, Цариград, ами във Влашко! Ти вярваш ли? Туй Гюргево, Турну Мъгуреле, Плоещ, Питещ, Браила, Букурещ, Галац – чакай да те не слъжа, в Галац не помня бях ли, не бях ли – всички съм ги изредил.

Пътят ни до Виена мина еднообразно. Аз предложих на бай Ганя една от книжките си, за да си съкрати времето с четене, но той любезно отклони предложението ми, защото бил чел доста на времето, и счете за по-практично да си дремне. Защо ще стои бадева буден; тъй и

тъй е дал пари за железницата, поне да се наспи. И заспа. Заспа и захърка така, че не ти трябва да слушаш рева на Атлаския лев.

Стигнахме във Виена и спряхме в традиционния хотел „Лондон“. Слугите снеха от колата моята чанта, поискаха да вземат и бай Ганьовите дисаги, но той от деликатност ли, кой знае, не им ги даде:

– Как ще им ги дадеш бе, братко, гул е това – не е шега, миризма силна – ще бръкне да извади някое шише – иди го гони сетне! Знам ги аз тях. Ти не ги гледай, че са такива мазни (бай Ганьо искаше да каже учтиви, но тая дума е още нова в нашия лексикон, забравя се), не гледай, че се увиват около тебе. Защо се увиват? Мигар доброто ти мислят? Айнц, цвай! Гут моргин, па все гледат да докопат нещо. Ако не – бакшиш! Аз защо пазя на излизане от хотела да се изнижа мълчешката. Просяци! На тогоз крайцер, на оногоз крайцер – няма изкарване!

Тъй като розовото масло, което носеше бай Ганьо, беше действително доста ценен предмет, аз му препоръчах да го предаде за съхранение на касата.

– На касата ли? – извика той с тон, в който звучеше съжаление за моята наивност. – Чудни сте вий, учените? Ами, че ти отде знаеш какви са онези на касата? Прибере ти гула завий си края нанякъде... Е, сетне? Какво праваш? Остави се! Видиш ли този пояс? – И бай Ганьо си повдигна широката жилетка. – Всичките мускали ще ги натъпча вътре. Истина, тежичко малко, ама сигур.

И бай Ганьо се обърна гърбом към мене („свят много, хора всякакви, кой знае и туй хлапе какво е“) и почна да тъпче мускалите зад пояса си. Аз го поканих да обядваме.

– Къде да обядваме?

– Долу, в ресторана.

– Благодаря, не ми се яде! Твоя милост иди, хапни си. Аз ще те почакам тука.

Уверен съм, че щом излязох из стаята, бай Ганьо е отворил похлупците. Има си човекът закуска, защо ще си харчи парите за топло ядене – няма да умре от глад я!

Заведох бай Ганя в кантората на един български търговец и го оставих там, а сам се качих на трамвая и отидох в Шенбрун. Възлизах на арката, изглеждах Виена и околностите ѝ, обикалях алеите, зоологическата градина и зяпах цял час маймунките и надвечер се върнах в хотела. Бай Ганьо беше в стаята. Той искаше да прикрие занятието си, но не успя и аз забележих, че пришиваше един нов джеб на вътрешната страна на антерията си. Той, опитен човек, носеше си и лятно време антерийка под френските дрехи: „Зиме хляб носи, лете дрехи носи“ – казват старите хора; тъй прави и бай Ганьо.

– Седнах да се позакърпя малко – каза той сконфузено.

– Ти някакъв джеб си пришиваш, трябва да си ударил нещо от розовото масло – подзех аз шеговито.

– Кой, аз? Янлъш си! Защо ми е тук джеб? Джебове мноо-го, само пари да има. Няма джеб, няма нищо, ами беше се поразпрала малко дрешката ми, та турих едно парцалче... Ти де беше? На разходка ли? Добре си направил.

– Ти не ходи ли, бай Ганьо, да се разходиш, да видиш Виена?

– Какво ще ѝ гледам на Виената, град като град: хора, къщи, салтанати. И дето отидеш, все гут моргин, все пари искат. Защо ще си даваме паричките на немците – и у нас има кой да ги яде...

II. БАЙ ГАНЬО В ОПЕРАТА

Стати продължава разказа си:

На път за операта влизат в една сладкарница, където бай Ганьо закача хубава сервитьорка и бива изгонен. В операта, заради натъпканите мускали в дрехите, му става горещо и се разсъблича, което предизвиква смеха на зрителите зад него и отново бива изгонен.

Аз склоних бай Ганя да се разходим до операта и да си вземем билети за вечерта. Даваха балета „Puppenfee“ и не помня още какво. Минахме гръцкото кафене, завихме към кафе „Мендл“, дето се събират българите, и се упътихме към църквата „Св. Стефан“. Тук на площада поканих бай Ганя да се отбием в една сладкарница, като не предполагах, че характерът на Дон Жуан може да влезе под кожата на бай Ганя. Но цивилизацията какви чудеса не прави! Трябва да ви кажа, че аз се учех тогава във Виена; бях си ходил по ваканциите и се връщах сега, та по пътя за Виена се запознахме с бай Ганя. В тази сладкарница аз ходех често и много добре се познавах с касиерката, една хубавичка и весела мома, весела, но се държеше добре и не допускаше волности. И представете си, господа, влизаме ний с бай Ганя в сладкарницата, приближаваме се до бюфета, момата ме поздравява весело с добре дошъл, аз ѝ отговарям с някои игриви любезности и се връщам да си избира нещо сладко и в това време един негодующ писък оглуши цялото заведение...

– Какво стана, бай Ганьо, ти ли ѝ направи нещо? – извиках аз тревожно и сърдито.

– Не съм бе, брате, какво съм и направил – отговори сплетено бай Ганьо с разтреперан глас.

Момата, разсърдена до висша степен, с пламнало лице, с висок глас ми разправи, че бай Ганьо я оскърбил с действие, похванал я и не само я похванал, ами... Тя искаше да вика полицейския. Скандал!

– Скоро да се махаш оттук, бай Ганьо; ако те свари полицейският, работата ти е спукана, върви нагоре, аз ще те стигна – извиках аз с престорено негодувание и малко остана да се изсмея, като гледах трагикомичната фигура на бай Ганя.

– Какво ми се пери! – каза с кураж бай Ганьо на излизане. – Санким честна ли е? Знам ги аз тукашните жени. Покажи ѝ кесията – изведнъж гут моргин, ама не е прост бай ти Ганьо!...

Съдено ми било впечатленията на тоз ден да приключат с още едно приключение, героят на което беше пак нашият бай Ганьо.

В операта давах, както ви казах, балета „puppenfe“. Ние заемахме седалища в партера. Театърът беше пълен. Бай Ганьовите бозави дрешки се хвърляха в очи като контраст с общия тъмен фон на костюмите. Дигна се завесата. Тишина – мъртва. Всички вперили очи на фантастично декорираната сцена. Аз сещах, че от дясната ми страна бай Ганьо нещо шава, пъшка, но не мога да си откъсна очите от сцената: картините на балета постоянно семеняха по движението на магически жезъл, разни групи балерини явяват се, изчезват; на сцената ту мрак, ту едноцветна, ту разноцветна светлина – феерия! От общата група на балерините се отдели една, пристъпи с дребни бързи крачки към авансцената, спря се,